

**СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ:
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА**

УДК 67/68:004:339.7

В. М. НИЖНИК, І. В. ПАСІЧНИК
Хмельницький національний університет

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА
ПІДПРИЄМСТВАХ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ**

Проаналізовано стан і рівень забезпеченості швейних підприємств інноваційними технологіями, обґрунтовано важливість їх впровадження та розроблення подальших перспектив розвитку з метою виходу підприємств легкої промисловості на світові товарні ринки із конкурентоспроможною продукцією.

The level of providing the clothing companies with innovative technologies was analyzed. There was proved the necessity if further research in this field to ensure the possibility for light industry to represent the competitive products on the world commodity markets.

Ключові слова: інноваційні технології, інноваційна діяльність, нововведення, науково-технічний розвиток, підприємства легкої промисловості.

Постановка проблеми. Технологічний розвиток вітчизняної промисловості дедалі більшою мірою починає залежати від інтелектуальної продукції інших країн. Обладнання, машини, технологічний досвід, “ноу-хау” частіше купують у більш розвинених країн. Підприємство, концепція управління якого спирається на імпорт техніки та технологій, незмінно опиниться в залежному становищі від промислово розвинених країн. Уникнути залежності підприємства легкої промисловості можуть лише шляхом відновлення самостійного активного науково-технічного розвитку через використання новаторської розумової праці, що створює нові знання й нові технології. Тому важливої ролі набуває глибоке вивчення перспектив використання інноваційних технологій як способу забезпечення конкурентоспроможності підприємств галузі, розроблення та прийняття правильної стратегії досягнення поставленої мети, способів її реалізації та шляхів фінансового забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Провідними вітчизняними та зарубіжними вченими і фахівцями проведені дослідження, присвячені проблемам розвитку інноваційних та технологічних змін як чинникові прискорення економічного розвитку підприємств. Аналіз даних питань займав помітне місце у працях Ю. Бажала, Є. Бойка, А. Власова, В. Гейця, А. Амоші, Л. Федулової, Ю. Іванова, М. Крупки, А. Кузнецової, І. Лютого. Однак, невирішеними залишаються питання розвитку підприємств легкої промисловості в системі інноваційних технологій.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Серед невирішених проблем залишається розробка пропозицій переходу підприємств на інноваційний шлях розвитку за рахунок впровадження передових технологій.

Формулювання цілей статті. Одним з найбільш надійних способів виходу підприємств легкої промисловості з кризового стану є формування ефективної інноваційно-технологічної політики на підприємстві. Метою статті є виявлення проблем в інноваційній діяльності підприємств галузі та розробка відповідних прогнозів її розвитку.

Виклад основного матеріалу. На думку багатьох зарубіжних вчених, погіршення ринкового становища на підприємстві призводить до пошуку шляхів вибору інноваційних технологій, з метою їх безпосереднього застосування на самому підприємстві та подальшого просування на внутрішні та зовнішні ринки. Саме при депресивному стані підприємства з'являється більшість вдалих передових технологій, адже при стійких темпах розвитку і стабільному попиті не існує потреби в їх оновленні [1, с. 78].

У даний час ефективність підприємств галузі досить низька: товари, які випускають підприємства легкої промисловості України, значно поступаються за якістю і кількістю продукції розвинених країн; порівняно низька продуктивність праці; вищі в галузі, порівняно зі світовим рівнем, витрати на виробництво продукції. Відсутність реальної конкуренції спричиняє завищення цін, спонукає продавати низькоякісну продукцію. Галузь втрачає свої позиції на вітчизняному ринку, не говорячи вже про зовнішньоекономічну діяльність, що робить її реформування необхідним [2, с. 116].

Визначальний чинник у виробництві текстильних виробів – висока залежність від поставок давальницької сировини (обсяг переробки якої перевищує обсяг виробництва з власної сировини в 1,3 рази). Велика проблема легкої промисловості – засилля на ринку України нелегально ввезеного товару та товарів, вироблених у тіншовому секторі економіки. Галузь потребує структурного вдосконалення, а також створення умов для вертикальної інтеграції виробництва із залученням іноземних інвестицій, розширення мережі оптової та фірмової торгівлі, стимулювання розвитку малого підприємництва, вжиття заходів щодо “детінізації” виробництва і збуту продукції [3, с. 291].

Саме тому, з метою підвищення конкурентоспроможності підприємств легкої промисловості в

умовах подальшої європейської інтеграції, в умовах зниження тарифних бар'єрів, збільшення обсягів залучення прямих іноземних інвестицій в економіку країни, необхідним кроком для вітчизняних підприємств легкої промисловості є розширення кола співпраці з іноземними та вітчизняними партнерами з приводу залучення інноваційних технологій на підприємства галузі.

На сьогодні економічне змагання за лідерство країн пов'язане виключно з впровадженням інноваційних технологій. Успішними будуть ті підприємства, які провадять інноваційний шлях розвитку. Так як обмін технологіями є основною формою просування інновацій, то для швейних підприємств інноваційна політика є досить важливою [4].

Серед перспективних підприємств, які беруть активну участь в інноваційному процесі та здійснюють трансфер технологій, варто виділити Фастівське АТЗТ швейне підприємство "Козак", яке за сприяння програми "TRANSFORM" проводить консультації з питань вдосконалення організації праці та економіки завдяки поліпшенню (реорганізації) технології й системи управління виробничими процесами. Для роботи вибраний потік з виготовлення чоловічих брюк. Під час реорганізації впроваджено транспортування напівфабрикатів візками, проведено навчання майстра та бригадира потоку, введено облік роботи у нормо-годинах по кожному робочому місцю і облік кількості продукції, що випускається бригадами за кожний час роботи.

Після впровадження нової організації потоку продуктивність праці підвищилась на 30% і досягла 9 шт./чол. Паралельно проведено навчання робітників основних операцій дало змогу поліпшити якість продукції. Завдяки впровадженню цього потоку досягнуто скорочення витрат на виробництво на 3%.

ВАТ "Вінницьке швейне підприємство "Володарка" виготовляє чоловічі костюми. Працюючи з провідними німецькими, французькими, голландськими фірмами, підприємство "Володарка" стало випускати продукцію на рівні міжнародних стандартів. ВАТ "Володарка" постійно працює над розширенням та вдосконаленням виробництва, впроваджуючи нові технології із залученням імпортного устаткування. За власні кошти реконструйовано цех № 5 з пошиття чоловічих піджаків. Закуплено й уведено в дію високопродуктивні універсальні та спеціальні машини, автомати і напівавтомати провідних фірм світу — "DURKOPP ADLER AG", "JUKI" і "PFAFF". Впроваджено автоматизоване конструювання одягу настільного ткацтва та розкроювання виробів завдяки застосуванню систем "Assyst" і "Gerber", а також незійомний процес виготовлення чоловічих брюк на лінії "Пілот".

Для вирішення питань удосконалення технології та організації виробництва направлено технолога фірми "Weis Consulting Assoc.GmbH", який разом з фахівцями підприємства розробив технологічну лінію "Пілот" з виробництва чоловічих брюк. Виконання проекту провадилось комплексно паралельно з удосконаленням організації виробництва, впровадженням сучасних європейських методів обробки, реорганізацією системи обліку та контролю робіт, виконаних протягом однієї зміни.

Застосування техніки хронометражу за німецькою системою "REFA" дало змогу підприємству перейти до акордної оплати праці. До виконання проекту продуктивність праці на потоці з виготовлення чоловічих брюк становила 5,6 шт./чол за зміну. Фахівці встановили, що причиною низької продуктивності праці є подовження часу виготовлення продукції внаслідок застосування знімного процесу виробництва (період від запуску крою до отримання готових виробів тривав не менше ніж 8 діб). Комплексне впровадження проекту дало змогу в 2,5 раза скоротити період від запуску крою до отримання готових виробів. Продуктивність праці досягла 10 шт./чол за зміну. Мобільність лінії "Пілот" дає можливість виготовляти на потоці моделі різного рівня складності, не порушуючи заданого режиму роботи. За аналогічною схемою проведено реорганізацію потоку з виробництва піджаків. За два місяці після освоєння нової організації та технології виробництва планується підвищити продуктивність праці на 30%. Водночас на підприємстві "Володарка" з метою підвищення конкурентної стійкості та розвитку внутрішнього ринку проведено консультації у сфері маркетингу. Одним із ключових моментів консультування було визначення тенденцій розвитку ринку, взаємозв'язку цін і попиту покупців. Для внутрішнього ринку з урахуванням рекомендацій консультантів розроблено нову колекцію моделей, виготовлено нові етикетки з логотипом "Володарка" [5].

Хмельницьке ТОВ "Взутекс" постійно працює над пошуком нових технологій, матеріалів, фасонів колодок, моделей. В 2008 році розроблено 4 моделі робочого взуття та взуття для військових за новими технологіями. В 2008 році набула подальшого розвитку інноваційна дільниця з пошиву модельного взуття. Освоєно декілька видів нових фасонів копил чоловічого та жіночого літнього та зимового взуття. На основі нових копил та підшів розроблено та виготовлено понад 15 моделей модного взуття.

Хмельницьке ЗАТ "Хмельницьклегпром" має сучасну базу з японського устаткування 3-го (останнього) покоління. Наявність такого устаткування надає змогу постійно оновлювати та розширювати кількість виробів згідно з останніми тенденціями в світі. Виробництво одягу для Збройних сил України здійснюється за допомогою використання автоматизованої системи виробництва за технологіями американської фірми «GERBER». Також оснащено дане підприємство новітніми високопродуктивними технологіями таких відомих світових брендів, як JUKI, Durkopp, Pfaff за допомогою настільного та розкрійного механізмів вже згадуваної фірми «GERBER».

У виробничій сфері постійно ведеться удосконалення за допомогою сучасних технологій, що

сприяло повному переозброєнню підприємства та заміні старого устаткування на новітнє. З цією метою було проведено повну комп'ютеризацію виробництва, ведеться впровадження автоматизованого проектування моделей [6].

Показник кількості підприємств, що запроваджують вищевказані технології, міг би бути набагато вищим, якщо не брати до уваги безліч чинників, що негативно впливають на даний процес на підприємствах легкої промисловості. За даними Укрлегпрому фактори, які, перш за все, перешкоджали запровадженню інноваційних технологій, були вартісні, а саме [4]: нестача власних коштів (вказали 79,5% промислових підприємств); великі витрати на нововведення (57,1%); недостатня фінансова підтримка держави (54,3%); високий економічний ризик (40,7%); недосконалість законодавчої бази (38,7%); тривалий термін окупності нововведень (38,2%); відсутність коштів у замовників (32,1%).

Крім того, 19,7% підприємств зазначили, що здійсненню нововведень перешкоджали відсутність можливостей для кооперації з іншими підприємствами і науковими організаціями, 18,4% – нестача інформації про нові технології, 18,3% – нестача інформації про ринки збуту, 16,7% – відсутність кваліфікованого персоналу, 16,6% – несприйнятливості підприємств до нововведень, 15,3% – відсутність попиту на продукцію (рис. 1.).

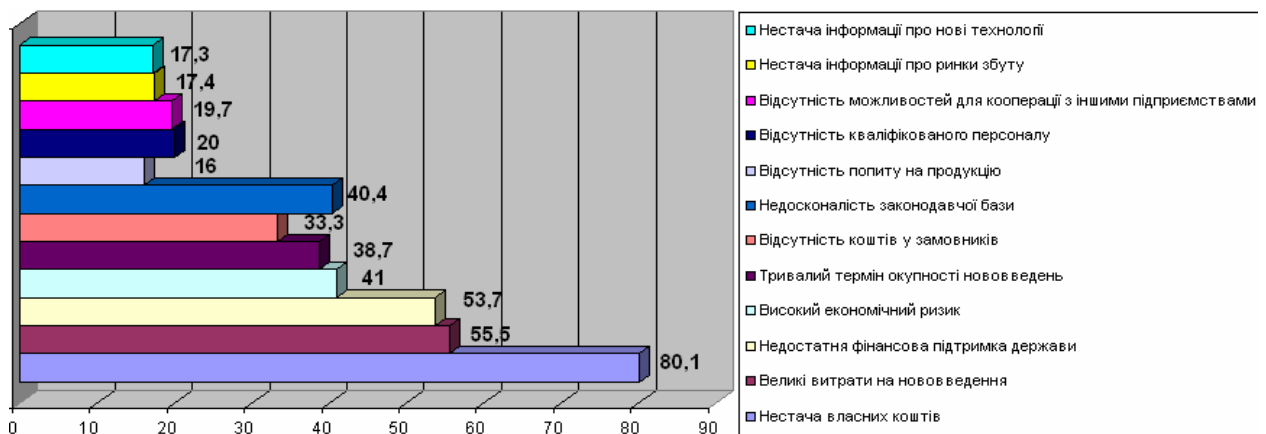

Рис. 1. Фактори, які перешкоджали запровадженню інноваційних технологій на підприємствах легкої промисловості, %

З метою уникнення вищевказаних негативних чинників перспективами для впровадження інноваційних технологій в легку промисловість може стати організація проекту із залучення до співпраці спеціалістів із провідних зарубіжних фірм, обов'язки котрих будуть полягати у наступному: вжиття заходів з прискорення освоєння у виробництві перспективних конструкторських розробок, новітніх матеріалів, широкого впровадження науково-технічних досягнень; організація розробок проектів нових дослідних і промислових установок; проведення роботи з підвищення рівня кваліфікації, стандартизації і сертифікації конструкцій виробів, що розробляються; забезпечення відповідності нових і модернізованих конструкцій технічним завданням, стандартам, вимогам раціональної організації й охорони праці, нормам техніки безпеки; управління підготовкою техніко-економічних обґрунтувань ефективності нових конструкторських розробок, їх переваг у порівнянні з тими, що виготовлялися раніше; організація розробок перспективних і поточних планів впровадження й освоєння нової техніки, конструкторської підготовки виробництва, дослідницьких і дослідно-конструкторських робіт, контроль за їх виконанням; разом із замовниками здійснення розробок технічних завдань на проектування, забезпечення захисту і узгодження у встановленому порядку розроблених ескізних, технічних і робочих проектів, представлення проектних рішень на затвердження; здійснення керівництва дослідницькими й експериментальними роботами, що проводяться в підрозділах дослідного виробництва [3, с. 296].

Висновки. Отже, підприємства легкої промисловості мають усі можливості для виходу на світовий ринок зі своєю продукцією. Саме запровадження інноваційних технологій є реальною запорукою успішної їх діяльності. Подальшими перспективами дослідження даної проблеми є удосконалення механізмів управління інноваційною діяльністю підприємств на основі впровадження нових технологій управління.

Література

1. Трифилова А.А. Управление инновационным развитием предприятия / Трифилова А.А. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 176 с.
2. Василенко В.О. Инновационный менеджмент : [навч. посібник] / В.О. Василенко, В.Г. Шматько – К : УУЛ, Фенікс, 2003. – 440 с.
3. Харів П.С. Инновационная деятельность предприятия та економічна оцінка інноваційних процесів / Харів П.С. – Тернопіль : Економічна думка, 2003. – 326 с.

4. Національний виробник – основа економіки держави. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ukrlegprom.org.ua/ua/informacija_organiv_vladi/vidpovid_minprompolitiki_shodo_situacii_u_legkij_promislovosti.html

5. <http://www.stockmarket.gov.ua/>

6. <http://www.oldsmda.gov.ua>

Надійшла 14.08.2010

УДК 331

М. П. ВОЙНАРЕНКО, Р. С. КВАСНИЦЬКА, В. П. НІКІТЮК
Хмельницький національний університет

ЗАЛУЧЕННЯ БАНКІВСЬКИХ РЕСУРСІВ У ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ

В статті досліджено стан розвитку інноваційної діяльності в Україні, дано характеристику рівня інноваційного потенціалу промислових вітчизняних підприємств. Визначено роль банківських структур у забезпеченні фінансування інновацій та встановленні взаємозв'язку між усіма учасниками інноваційного процесу.

The article investigates the state of the development of innovation activity in Ukraine, gives the description of the level of innovation potential of home manufacturing enterprises. It also defines the role of bank structures in providing the financing the innovations and in establishing the correlation between all participants of innovation process.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, банківські ресурси, банківські інвестиції.

Актуальність. Рівень розвитку будь-якої країни залежить від рівня розвитку її інноваційної діяльності. Адже, радикальні структурні зрушення, прискорений розвиток конкурентоспроможних, високотехнологічних галузей в усьому світі орієнтуються саме на максимальне використання інноваційної складової економічного зростання держави. Однак, в умовах ринкової економіки важливого значення також набуває і формування джерел фінансування інновацій, серед яких банківське інвестування та кредитування виступають вагомим чинником побудови інноваційно-інвестиційної моделі розвитку вітчизняної економіки.

Аналіз останніх публікацій. Проблемам розбудови інноваційно-орієнтованої економіки та її фінансовому забезпеченню присвячено велику кількість наукових праць. Питаннями розвитку інноваційної діяльності в Україні займаються багато вчених, зокрема А. Гальчинський, В. Геєць, Я. Жаліло, О. Амоша, О. Лапко, С. Ніколаєнко, В. Нежиборець, О. Примостка, О. Вовчак та інші. Однак, в роботах цих авторів висвітлюються лише окремі аспекти проблем інноваційного розвитку держави, тобто недостатньо є розкритими механізми інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку, не повністю враховані специфічні особливості України. Тому, потребують подальшого системного дослідження проблеми інноваційного розвитку як основи стійкого розвитку держави, фінансово-кредитного забезпечення інноваційної сфери в національній економіці.

Мета. Дослідити стан розвитку інноваційної діяльності в Україні, дати характеристику рівня інноваційного потенціалу промислових вітчизняних підприємств із визначенням ролі банківських структур у забезпеченні фінансування інновацій та встановленні ними взаємозв'язку між усіма учасниками інноваційного процесу.

Виклад основного матеріалу. Інноваційна діяльність в умовах переходу економіки України на інноваційний шлях розвитку набуває особливого значення. Охопивши різні аспекти ринкових відносин інноваційний процес сприяє зростанню промислового виробництва, дає змогу підвищувати продуктивність праці, залучати до виробничої сфери нові резерви.

В Україні рівень інноваційної активності, впровадження інновацій та відтворення ринкового сегменту виробництва інноваційної продукції залишаються недостатніми для забезпечення інноваційного прориву національної економіки.

На жаль в Україні інноваційна інфраструктура ще залишається не достатньо розвинутою. Вона не охоплює усі ланки інноваційного процесу і не має системності у забезпеченні відповідними послугами у сфері інноваційної діяльності, що є однією з проблем на сучасному етапі розвитку.

Так, на сьогодні сформовано лише окремі елементи інноваційної інфраструктури. Станом на 2009 рік в Україні зареєстровано і діє 16 технопарків (з яких зареєстровано 12), розпочали діяльність кілька регіональних інноваційних центрів та бізнес інкубаторів. З них, лише технологічні парки реалізують інноваційні проекти за стратегічними пріоритетними напрямками інноваційної діяльності і користуються фінансовою підтримкою держави.

Платежі до державного бюджету України та державних цільових фондів від реалізації проектів технопарків склали 37,5 млн гривень (за аналогічний період у 2008 році - 66,2 млн гривень). А всього за час діяльності технопарків було перераховано до бюджетів та цільових фондів майже 1 млрд грн. Проте слід зазначити, що з 2007 року в даному процесі спостерігається динаміка зменшення [1].

У рамках виконання інноваційних проектів технологічних парків з 2000 по 2009 рік обсяг